

H. Stonert

"Języki i teorie adekwatne z ontologią języka nauki", E. nieznański, "Studia Logica" T.15 (1964) : [recenzja]

Studia Philosophiae Christianae 1/1, 279-280

1965

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stąd praca Yamafuji zasługuje na uznanie i zainteresowanie nie tylko ze strony specjalistów w dziedzinie wirusologii ale i przedstawicieli innych nauk biologicznych, medycznych, a nawet filozofii.

Sz. W. Ślaga

Z ZAGADNIEŃ LOGIKI I METODOLOGII NAUK

- Stonert H. — Języki i teorie adekwatne z ontologią języka nauki, „*Studia Logica*” XV (1964) 49—77.
- Stanosz B. — Formalne teorie zakresu i treści wyrażeń, „*Studia Logica*” XV (1964) 37—48.
- Mortimer H. — Definicja probabilistyczna na przykładzie definicji genotypu, „*Studia Logica*” XV (1964) 103—161.
- Przełęcki M. — Z semantyki pojęć otwartych, „*Studia Logica*” XV (1964) 189—220
- Kmita J. — Spór słowny, „*Studia Logica*” XV (1964) 221—236
- Agassi J. — Variations on the Liar Paradox, „*Studia Logica*” XV (1964) 237—238.
- Koj L. — Nazwy cudzysłowowe, „*Studia Logica*” XV (1964) 238—254.
- Ziembiński Z. — Próba uporządkowania podstawowego słownictwa prawniczego, „*Studia Logica*” XV (1964) 261—269.
- Pogorzelski W. A. — The deduction theorem for Łukasiewicz many-valued propositional calculi, „*Studia Logica*” XV (1964) 7—24.
- Pogorzelski W. A. — The deduction theorem. Przegląd twierdzeń o dedukcji dla rachunku zdań. Schemat twierdzeń dla rachunku zdań, „*Studia Logica*” XV (1964) 163—187.
- Sadowski W. — Dowód aksjomatyzowalności pewnych n — wartościowych rachunków zdań, „*Studia Logica*” XV (1964) 25—36.
- Pawłowski T. — Dobór wskaźników w naukach społecznych, „*Studia Logica*” XV (1964) 79—102.
- Wojtasiewicz O. — A simple model of the functioning of public opinion, „*Studia Logica*” XV (1964) 255—260.
- Kotarbińska J. — Spór o granice stosowalności metod logicznych, „*Studia Filozoficzne*” 3 (1964) 25—47.
- Kamiński S. — Typy filozofii, „*Roczniki Filozoficzne*” XII (1964) z. 1, 5—16.

SYNTAKTYKA

Stonert H.

Języki i teorie adekwatne z ontologią języka nauki, „Studia Logica” XV (1964) 49—77.

Autor rozpoczyna rozważania stwierdzeniem, że u podstaw języków i teorii (u podstaw dowolnej nauki) leży zawsze jakaś ontologia. Świat badań poszczególnych nauk stanowią dwa rodzaje bytów: przedmioty elementarne (indywidua a nawet zbiory) oraz stosunki

jednoczłonowe (własności) i wieloczłonowe. Twierdzenia nauki opisują zwykle „zdarzenia” czyli „stany rzeczy”. Tak autor nazywa realizację wspólną układu przedmiotów (np. łączny układ trzech przedmiotów: grawitacji, ziemi, księżycy — opisany przez zdanie: „ziemia przyciąga księżyc”). Zasadniczą tezę pracy Stonerta jest wypowiedź, że symboli denotujących lub reprezentujących byty nie można różnicować syntaktycznie na orzekane i orzekające. Nie można, bo takie zróżnicowanie jest „nienaturalne, niczym nieusprawiedliwione i zbędne”. Dotychczasowe teorie sformalizowane przyjmują zróżnicowanie syntaktyczne symboli bytów. Są więc „nieadekwatne” z ontologią języka nauki. Toteż Stonert podejmuje się wypracowania „adekwatnego” języka i teorii, w której wszystkie symbole odnoszące się do bytów (denotujące, reprezentujące byty) mają tę samą kategorię syntaktyczną. W języku tym występują jednoargumentowe „predykaty kwalifikujące”. P^1 , P^2 , P^3 ... , które wyrażają odpowiednio: $P^1(x)$ — x jest przedmiotem elementarnym, $P^2(x)$ — x jest stosunkiem jednoczłonowym, $P^3(x)$ — x jest stosunkiem dwuczłonowym, itd. Występują również „predykaty realizacyjne”: R^1 , R^2 , R^3 ... od tyłu argumentów (symboli: przedmiotów elementarnych i stosunków) ile wskazuje liczba wypisana przy R . O tym, w jaki sposób mogą być zestawiane argumenty predykatów realizacyjnych, decydują dwa warunki: „realizować mogą się ze sobą jedynie byty, które tworzą układ złożony z jednego stosunku n -członowego i n przedmiotów elementarnych” oraz „realizować się mogą ze sobą tylko te układy, w których na pierwszym miejscu występuje stosunek albo własność a na dalszych byty będące przedmiotami elementarnymi”. Języka teorii adekwatnej różni się od języka zwykłych teorii tym, że oprócz stałych logicznych i specyficznych wprowadza wymienione stałe ontologiczne, jak również i tym, że przyjmuje odmienne reguły składni zdań atomowych (reguły konstrukcji zdań złożonych pozostają bez zmiany). Lista aksjomatów teorii adekwatnej została wzbogacona aksjomatami charakteryzującymi terminy ontologiczne. Po przedstawieniu języka i teorii adekwatnej z ontologią języka nauki autor — dla zilustrowania poprzednich rozważań i rezultatów — konstruuje „adekwatny” system arytmetyki liczb naturalnych.

E. Nieznański

SEMANTYKA

Stanosz B.

Formalne teorie zakresu i treści wyrażen. „*Studia Logica*” XV (1964) 37—48.

Treść i zakres wyrażen muszą być rozważane w pewnym systemie semantycznym. Autorka referuje Carnapa i Betha koncepcje systemu semantycznego. Podaje następnie — związane z tymi pojęciami — definicje intensjonalnego i ekstensjonalnego izomorfizmu wyrażen. Trzecim zagadnieniem, którym zajęła się p. Stanosz, to sprawa wskazania bytów, które traktuje się jako reprezentacje terminów „zakres” i „treść”. Omawia mianowicie sposób, w jaki wskazali reprezentacje pojęć ekstensji i intensji Carnap, Beth i Suszko.